

28 oktober 2016

Zzp'er geen oplossing voor vergrijzing

Het aantal zzp'ers is in het eerste halfjaar van 2016 opnieuw toegenomen. Deze trend is al langer gaande, waardoor de Nederlandse arbeidsmarkt flexibiliseert. Door de vergrijzing zal er meer vraag zijn naar zzp'ers. De vraag is of dit op de lange termijn mogelijk blijft. Als we de samenstelling van alle werknemers vergelijken met de samenstelling van zzp'ers, is er opvallend weinig verschil te zien. Er zijn juist veel overeenkomsten in leeftijd en geslacht. Diezelfde overeenkomsten zien we duidelijk bij werkenden met een middelbare opleiding en bij laagopgeleiden. Wel zijn de laagopgeleiden ouder. Bij hoogopgeleiden zijn de ontwikkelingen anders. Hoogopgeleiden zijn jonger. De hoogopgeleide zzp'ers zijn daarentegen ouder, maar werken vaak naast hun baan als zzp'er. Dit gaat de vergrijzing op de arbeidsmarkt dus niet tegen. Het aantal zzp'ers neemt toe, maar ook zij worden steeds ouder. Werkgevers zullen daarom niet op zzp'ers kunnen leunen om de vergrijzing in hun bedrijf op te vangen.

Meer zzp'ers in eerste halfjaar 2016

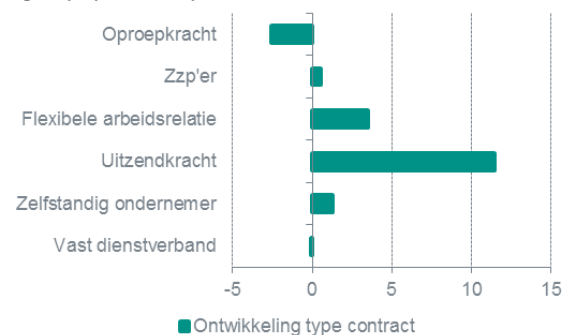
In het eerste halfjaar van 2016 is het aantal zzp'er toegenomen met 0,5% j-o-j. Wel vlakt de stijging af. Dit komt door een lichte daling van het aantal zzp'ers in het tweede kwartaal van 2016. In het tweede halfjaar van 2015 steeg het aantal zzp'ers nog met 2,8% j-o-j.

Vooraf jongeren vonden in het eerste halfjaar van 2016 werk als zzp'er. Het aantal zzp'ers in de leeftijd tussen 15 en 35 jaar nam met 4,7% j-o-j toe. Ook ouderen gingen vaker aan de slag als zzp'er, vooral in de leeftijdsgroep 55 tot 65 jaar. Het aantal zzp'ers in deze leeftijdsgroep

steeg met 5,4% j-o-j. In de overige leeftijdsgroepen was een daling te zien.

Vooraf meer uitzendkrachten

% groei j-o-j eerste halfjaar 2016

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

Naast het aantal zzp'ers nam ook het aantal werknemers met een flexibele arbeidsrelatie toe, net als het aantal uitzendkrachten en zelfstandig ondernemers. In het eerste halfjaar liep het aantal oproepkrachten en werknemers met een vast dienstverband daarentegen terug zoals in de grafiek links te zien is.

In de vorige [publicatie](#) over zzp'ers is uitgebreid stilgestaan bij de nieuwe wet DBA en de gevolgen voor de zzp'ers in Nederland. De wet DBA vervangt de Verklaring Arbeidsrelatie (VAR). Door de nieuwe wet is de zzp'er niet meer alleen verantwoordelijk voor het beoordelen van de arbeidsrelatie, maar ook de opdrachtgever. In de vorige publicatie staat de verwachting dat het aantal zzp'ers in Nederland blijft groeien. Echter, de groei kan door de wet DBA afvlakken door de onzekerheid die de wet met zich meebrengt. Op basis van de cijfers over het eerste halfjaar van 2016 lijkt dit uit te komen. Mogelijk gaan zzp'ers nu vaker aan de slag als uitzendkracht, gezien de sterke stijging van het aantal uitzendkrachten in het eerste halfjaar van 2016.

Zzp'ers zijn net werknemers

Al lange tijd flexibiliseert de Nederlandse arbeidsmarkt. Het eerste halfjaar van 2016 is

Eerste voortgangsrapportage wet DBA

Onlangs is de eerste voortgangsrapportage over de wet DBA verschenen. Staatssecretaris Wiebes beschrijft daarin de onrust die bij opdrachtgevers- en nemers is ontstaan door het invoeren van de nieuwe wet. Wiebes bevestigt in de brief dat de wet is ingevoerd om schijnzelfstandigheid tegen te gaan.

Bij het beoordelen van de (niet-verplichte) modelovereenkomsten heeft de Belastingdienst zich eerst gericht op generieke overeenkomsten die in meerdere branches en sectoren bruikbaar zijn. De modelovereenkomsten die nog beoordeeld moeten worden zijn individuele overeenkomsten.

Wiebes geeft in de brief ook meer duidelijkheid over de periode na 1 mei 2017 wanneer de Belastingdienst sancties op kan leggen. Hij geeft aan: "Goedwillende ondernemers die in redelijkheid conform de modelovereenkomst werken hebben uiteraard niets te vrezen." Concluderend geldt dat iemand die duidelijk niet van goede wil is, kan rekenen op een sanctie.

Wiebes benoemt in de brief ook een aantal functies die volgens hem niet als zzp'er uitgevoerd kan worden. Dit zijn functies in het basis- en voortgezet onderwijs met een fulltime dienstverband. Maar ook bouwvakkers die dag in dag uit alle werkzaamheden op de bouwplaats uitoefenen met gereedschap van de opdrachtgever, en reguliere verpleegkundigen in een ziekenhuis.

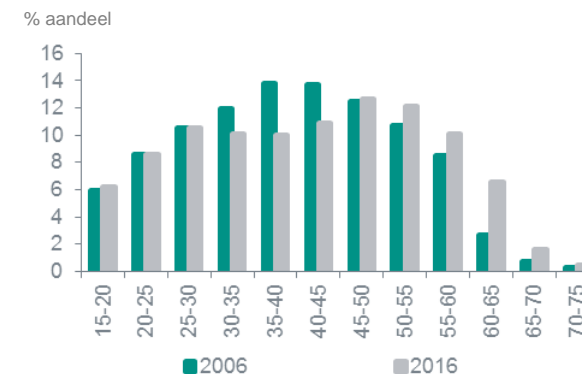
geen uitzondering. Het aantal zzp'ers steeg sinds 2006 met 44,8%, terwijl de totale werkzame beroepsbevolking 'maar' met 6,9% steeg. Belangrijke redenen voor werkgevers om zzp'ers in te huren zijn een tijdelijke behoefte aan specialistische kennis en het invullen van tijdelijke fluctuaties in het werk.¹ Door vergrijzing op de arbeidsmarkt zal dit vaker nodig zijn, omdat veel gespecialiseerde werknemers met pensioen gaan. De vraag is of zzp'ers en andere flexibele arbeidskrachten op de langere termijn de vergrijzing kunnen opvangen. Om deze vraag te beantwoorden, vergelijken we de samenstelling van werknemers met verschillende soorten arbeidsrelaties en zzp'ers.

Als we de samenstelling van alle werknemers vergelijken met die van zzp'ers, is opvallend weinig verschil te zien. In de grafiek rechts is het aandeel van alle werkenden in 2006 en 2016 naar leeftijd te zien. Om een zo goed mogelijke vergelijking in de tijd te maken is ervoor gekozen om de cijfers uit het eerste halfjaar van 2006 en 2016 met elkaar te vergelijken. Zo kunnen de meest recente cijfers van 2016 worden meegenomen. Hieruit blijkt dat de grootste groep werkenden in 2006 in de leeftijdscategorie 35-45 jaar viel en in 2016 in de categorie 45-55

¹ Sociaal en Cultureel Planbureau (2014). Bevrijd of beklemd? Werk, inhuur, inkomen en welbevinden van zzp'ers.

jaar. Er is geen verschil te zien tussen de opbouw naar leeftijd van mannen en vrouwen.

Aandeel leeftijd werkenden

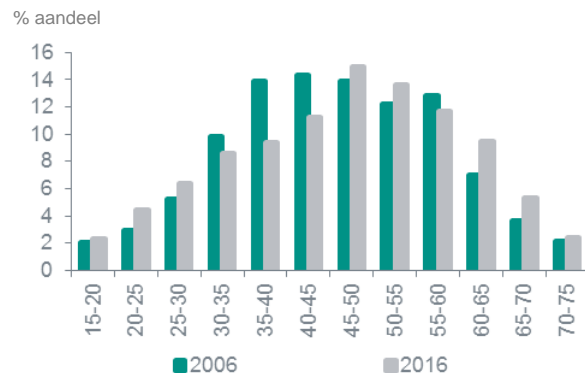
Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

Deze ontwikkeling is terug te voeren op de demografische ontwikkelingen. Het zwaartepunt van de totale bevolking lag in 2006 ook tussen de 35 en 45 jaar. In 2016 is dit verschoven naar 45-55 jaar. Nederland vergrijsd waardoor er niet voldoende jongeren bijkomen om de piek van het aantal werkenden tussen de 35 en 45 jaar te houden.

Werknemers met een vast dienstverband en zzp'ers zijn hierop geen uitzondering. Ook daar is het zwaartepunt verschoven van 35-45 jaar naar 45-55 jaar. Voor zzp'ers is dit in de grafiek op de volgende pagina te zien. Wel zijn er relatief minder jongeren actief als zzp'er, waardoor zzp'ers gemiddeld ouder zijn. De

flexibele schil van zzp'ers wordt dus ook steeds ouder en is dus ook aan vergrijzing onderhevig.

Aandeel leeftijd zzp'ers

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

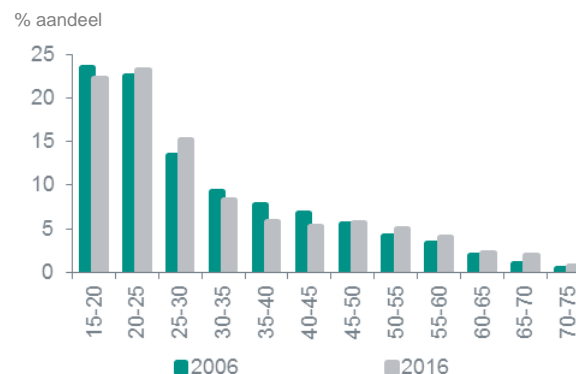
Flex is de uitzondering

De opbouw van werknemers met een flexibele arbeidsrelatie is heel anders, zoals in de grafiek rechts te zien is. Zowel in 2006 als in 2016 hadden met name jongeren in de leeftijd tussen 15 en 25 jaar een flexibel contract. Dit geldt voor zowel mannen als vrouwen. Dit zal gaan om bijbaantjes naast school en studie. Het lijkt er wel op dat jongeren langer een flexibel arbeidscontract houden, want relatief meer 25-30 jarigen hebben een flexibel arbeidscontract in 2016 dan in 2006.

Er is daarbinnen één uitzondering. Dat zijn de uitzendcontracten. Er zijn veel jongeren met uitzendcontracten, maar er is daarnaast een

opvallende stijging te zien in het aantal 35-65 jarigen dat via een uitzendcontract werkt. De stijging bedroeg maar liefst 67,2%.

Vooraf jongeren zijn flexwerkers

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

Groot verschil in leeftijdssamenstelling per opleidingsniveau

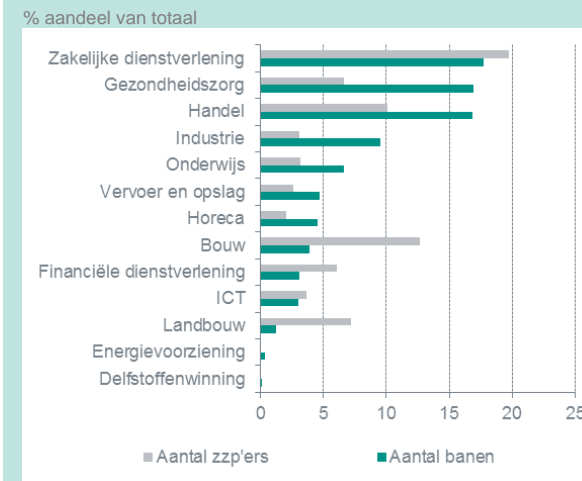
De verschillen in leeftijdssamenstelling naar opleidingsniveau zijn groter. Er wordt door het CBS onderscheid gemaakt tussen lager, middelbaar en hoger opleidingsniveau.² Bij middelbaar opgeleiden is het beeld zoals hiervoor geschetst van toepassing. De meeste werkenden in vast dienstverband en zzp'ers waren in 2006 tussen de 35 en 45 jaar oud en zijn nu tussen de 45 en 55 jaar oud. Jongeren

² Lager onderwijs is basisonderwijs, het vmbo, eerste drie jaren havo/vwo. Middelbaar onderwijs is bovenbouw havo/vwo en mbo. Hoger onderwijs is hbo en wo.

Zzp'ers niet gelijk over sectoren verdeeld

Demografisch zijn zzp'ers vergelijkbaar met werknemers in vaste dienst. Zzp'ers zijn echter niet gelijk verdeeld over de sectoren. In de grafiek hieronder is te zien dat de meeste banen in de zakelijke dienstverlening, gezondheidszorg en handel te vinden zijn. In de zakelijke dienstverlening zijn ook veel zzp'ers actief. Dit is niet het geval in de gezondheidszorg en handel. Andersom zijn er relatief weinig banen in de bouw en landbouw, maar daar werken wel veel zzp'ers. In de landbouw is er veel seizoenswerk waardoor bedrijven minder vaste medewerkers in dienst hebben. Dit is ook in de bouw het geval. Niet omdat er sprake is van seizoenswerk, maar omdat de bouw een conjunctuurgevoelige sector is waardoor er veel fluctuaties in de hoeveelheid werk zijn. Ook wordt er in de bouw veel projectmatig gewerkt waardoor de personeelsbehoefte varieert.

Veel zzp'ers in landbouw en bouw

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

tussen de 15 en 25 jaar hebben het vaakst een flexibel contract. De laagopgeleide werkenden zijn gemiddeld ouder. De meeste laagopgeleiden waren in 2006 tussen de 40 en 50 jaar oud en zijn nu tussen de 50 en 60 jaar oud. De zzp'ers onder hen zijn ook ouder, zoals in de grafiek hieronder te zien is. Het opleidingsniveau in Nederland wordt steeds hoger, waardoor er minder laagopgeleiden bijkomen. Hier gaat vergrijzing als eerste invloed hebben.

Laagopgeleide zzp'ers zijn ouder

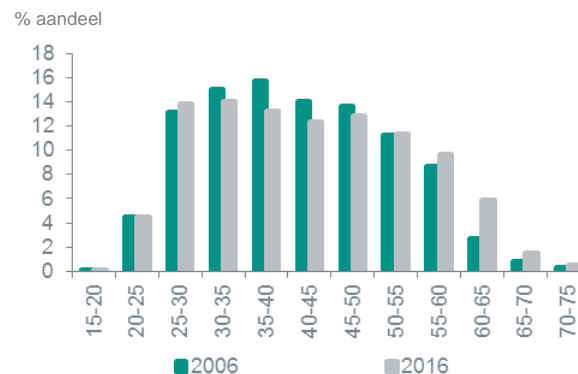

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

De hoger opgeleiden zijn juist wat jonger. Dit past bij eerder genoemde verklaring dat de bevolking steeds hoger opgeleid is. Dit is ook in de grafiek rechts te zien. In 2006 was het grootste gedeelte van de hoger opgeleiden tussen de 30 en 40 jaar. Dit is in 2016 verschoven naar 25 tot 35 jaar. Hoogopgeleiden

tussen de 30 en 40 jaar hebben het vaakst een vast contract, zowel in 2006 als in 2016.

Hoogopgeleiden zijn jonger

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

De hoogopgeleide zzp'ers zijn wat ouder dan de totale hoogopgeleide beroepsbevolking: in 2016 waren de meeste hoogopgeleide zzp'ers tussen de 45 en 55 jaar oud. Zzp'ers met een korte werkweek (minder dan 12 uur) zijn vaker hoogopgeleid en ouder. Dit is een waarschijnlijke verklaring voor het hoge aantal in deze leeftijdscategorie. Zij werken naast een baan als zzp'er.

Zzp'ers lossen vergrijzing niet op

Hoewel het aantal zzp'ers hard steeg de afgelopen 10 jaar, biedt dit geen oplossing voor de vergrijzing die een steeds grotere rol op de arbeidsmarkt gaat spelen. De zzp'ers worden namelijk ook steeds ouder. Werkgevers kunnen

daarom niet terugvallen op zzp'ers om de vergrijzing in hun bedrijf op te vangen. Als eerste zal dit een rol gaan spelen bij de lager opgeleide werknemers en zzp'ers. Die zijn gemiddeld ouder en gaan dus eerder met pensioen. Middelbaar en hoger opgeleide werknemers zijn jonger, waardoor het probleem daar later op zal treden. Werknemers met een flexibele arbeidsrelatie zijn relatief jong. Dit komt echter doordat scholieren en studenten veel via flexibele arbeidsrelaties werken. Na hun studie keren zij niet in deze banen terug. Ook neemt het aantal jongeren op de arbeidsmarkt af, waardoor zij de vergrijzing niet op kunnen vangen.

Slot

Het aantal zzp'ers is in het eerste halfjaar van 2016 opnieuw toegenomen. Deze trend is al langer gaande, waardoor de Nederlandse arbeidsmarkt flexibiliseert. Door de vergrijzing zal er meer vraag zijn naar zzp'ers. De vraag is of dit op de lange termijn mogelijk blijft. Als we de samenstelling van alle werknemers vergelijken met de samenstelling van zzp'ers, is er opvallend weinig verschil te zien. Er zijn juist veel overeenkomsten in leeftijd en geslacht. Diezelfde overeenkomsten zien we duidelijk bij werkenden met een middelbare opleiding en bij laagopgeleiden. Wel zijn de laagopgeleiden ouder. Bij hoogopgeleiden zijn de ontwikkelingen anders. Hoogopgeleiden zijn

jonger. De hoogopgeleide zzp'ers zijn daarentegen ouder, maar werken vaak naast hun baan als zzp'er. Dit gaat de vergrijzing op de arbeidsmarkt dus niet tegen. Het aantal zzp'ers neemt toe, maar ook zij worden steeds ouder. Werkgevers zullen daarom niet op zzp'ers kunnen leunen om de vergrijzing in hun bedrijf op te vangen.

Economisch Bureau | Nederland

Contactgegevens ABN AMRO | Economisch Bureau Nederland:

	Aandachtsgebied	Telefoonnummer:	E-mailadres:
Jacques van de Wal (hoofd)	Algemeen	020 628 0499	jacques.van.de.wal@nl.abnamro.com
Kasper Buiting	Zakelijke Dienstverlening	020 343 7684	kasper.buiting@nl.abnamro.com
Casper Burgering	Industrie (w.o. industriële materialen)	020 383 2693	casper.burgering@nl.abnamro.com
Nadia Menkveld	Transport & Logistiek	020 628 6441	nadia.menkveld@nl.abnamro.com
Frank Rijkers	Agrarisch, Food	020 628 6437	frank.rijkers@nl.abnamro.com
Sonny Duijn	Retail, TMT	020 343 6535	sonny.duijn@nl.abnamro.com
Hans van Cleef	Olie & Gas	020 343 4679	hans.van.cleef@nl.abnamro.com
Madeline Buijs	Bouw, ZZP en MKB	020-383 8201	madeline.buijs@nl.abnamro.com
Nico Klene	Macro-economie	020-625 4204	nico.klene@nl.abnamro.com
Philip Bokeloh	Woningmarkt, Macro-economie	020-383 2657	philip.bokeloh@nl.abnamro.com
Theo de Kort	Informatieanalist, Autohandel	020 628 0489	theo.de.kort@nl.abnamro.com

Volg ons ook op Twitter: [@ABNAMROeconomen](https://twitter.com/ABNAMROeconomen)

Disclaimer

This document has been prepared by ABN AMRO. It is solely intended to provide financial and general information on economics. The information in this document is strictly proprietary and is being supplied to you solely for your information. It may not (in whole or in part) be reproduced, distributed or passed to a third party or used for any other purposes than stated above. This document is informative in nature and does not constitute an offer of securities to the public, nor a solicitation to make such an offer.

No reliance may be placed for any purposes whatsoever on the information, opinions, forecasts and assumptions contained in the document or on its completeness, accuracy or fairness. No representation or warranty, express or implied, is given by or on behalf of ABN AMRO, or any of its directors, officers, agents, affiliates, group companies, or employees as to the accuracy or completeness of the information contained in this document and no liability is accepted for any loss, arising, directly or indirectly, from any use of such information. The views and opinions expressed herein may be subject to change at any given time and ABN AMRO is under no obligation to update the information contained in this document after the date thereof.

Before investing in any product of ABN AMRO Bank N.V., you should obtain information on various financial and other risks and any possible restrictions that you and your investments activities may encounter under applicable laws and regulations. If, after reading this document, you consider investing in a product, you are advised to discuss such an investment with your relationship manager or personal advisor and check whether the relevant product –considering the risks involved- is appropriate within your investment activities. The value of your investments may fluctuate. Past performance is no guarantee for future returns. ABN AMRO reserves the right to make amendments to this material.

© ABN AMRO, 2016